

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus XVII. De Emptione, & Venditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

contra commodatatum, nisi post usum expletum, cuius causâ res commodata fuit. n. 11.

IN ANTIQUIS.

§. un. in princ. n. 4. & tribus seqq. & num. 8.
& num. 11.

TITVLVS XVI.
DE DEPOSITO.

§. I. Quid sit depositum, & an depositarius uti possit re depositâ.

ASSERTIO I. Depositum est contractus, quo aliquid alicui custodiendum traditur, sine mercede, ut integrum restituatur, & quomodo à ceteris contractibus distinguatur? num. 1. Ass. 2. Depositarius non potest regulariter uti re depositâ, alioquin furum committit, exceptis tribus casibus. n. 2.

§. II. An, & quando depositarius teneatur ad præstandum dolum, aut culpam, vel casum fortuitum, si res deposita apud ipsam perijt, vel deterior facta est?

ASSERTIO I. Depositarius tenetur de dolo, & lata culpa; & quando præsumatur dolo commissus à depositario: quòd si dicat, rem depositam, casu fortuito, amissam esse, id probare debet. num. 3. Ass. 2. Depositarius tenetur tantum de damno ex culpa lata, seu crassa. num. 4. Exceptis duobus casibus, in quibus tenetur etiam de culpa saltem levi, nempe, si seipsum deposito obtulit, vel aliquid pro custodia accepit. Quibus addi potest casus tertius, si expressè conventum sit, ut etiam culpa levis præstetur. n. 5. Ass. 3. Depositarius non obligatur ad casum fortuitum, exceptis tribus casibus, si pactum, culpa, vel mora culpabilis præcessit casum fortuitum. n. 6.

§. III. An dominus semper possit pro libitu repetere rem depositam, & an in deposito locum habere possit compensatio?

ASSERTIO I. Deponens potest statim depositum repetere, quandoquunque voluerit, exceptis quibusdam casibus, in quibus deponens non statim illud reddere: sed restitutionem differre potest. num. 7. Ass. 2. Non potest depositarius velle rem depositam compensare cum alio debito deponentis, vel penes se retinere, donec illi satisfiat de alio debito. n. 8. Imò nec deductio, per quam pars depositi retinetur, locum habet. n. 9. Quamvis compensatio locum habeat in alijs contractibus. cit. num. 9. Probabilius est, etiam in commodato habere locum compensationem. num. 10. In foro tamen conscientie etiam depositarius uti potest compensatione, si aliter debitum suum consequi non possit. num. 11.

§. IV. An, si res aliqua penes Clericum, aut Religiosum sit deposita, & dolo, vel lata culpa ejus sit perditâ, Ecclesia, vel Monasterium obligetur ad re-sarciendum damnum?

Respond. Ecclesiam, vel Monasterium non obligari, nisi quatenus in rem, utilitatēque Ecclesie, vel Monasterij versum fuisse, probatum fuit. num. 12. Idque procedit, licet Clericus, vel Religiosus, cum consensu Prælati sui, vel etiam ipse Præ-latus, sine consensu tamen Capituli, depositum acceperit. n. 13. & duobus seqq.

§. V. An depositarius, commodatarius, vel conductor possit in periculo naufragij, hostilis incursus, vel incendij, præferre res suas, si utrasque periculo eripere non possit?

ASSERTIO I. Res propriæ, vel alienæ, quæ pretiosiores sunt, tali casu, præ alijs, periculo liberari possunt, ac debent. num. 16. Ass. 2. Si res propriæ, vel alienæ sint æquales, tunc in periculo præferendæ sunt res propriæ, si alienæ acceptæ sint in utilitatem dantis tantum, vel utriusque: si verò in commodum accipientis tantum, præferendæ sunt res alienæ, in communi periculo, proprijs æqualibus. num. 17. Porro, si depositarius, vel conductor, præferendo res alienas pretiosiores proprijs, etsi minùs pretiosis, earum jacturam passus est, compensationem damni petere potest: non item commodatarius. n. 18.

SERIES CAPITVLORVM.

IN ANTIQUIS. c. 1, n. 12. & seq. c. 2. in princ. n. 3. & §. San. num. 7. & 8.

TITVLVS XVII.
DE EMPTIONE, ET VENDITIONE.

§. I. Quid sit emptio, & venditio, & quæ ad substantiam illius requirantur?

Est contractus bonæ fidei ultrò, citròque obligatorius, in quo venditor cum emptore de re, siue merce, pro pretio paciscitur, idque declaratur num. 1. In hoc contractu debet certum, ac determinatum pretium constitui, & quidem in pecunia numerata, alioquin invalidus est: quamvis non sit necessarium, ut pretium statim solvatur: sed ut fides de eo habeatur. num. 2. Item venditio debet institui de re certa; unde si erretur in substantia rei, vel corpore rei, ut si vendatur æs pro auro, nulla est venditio. cit. n. 2.

§. II. De emptione, & venditione rerum sacrarum.

Etsi venditio, & emptio solo consensu utriusque partis perficiatur: non tamen alienatio dici potest ante traditionem rei propriæ. num. 3. Si procurator Ecclesie tradidit, ac vendidit rem Ecclesie, non soluto pretio: sed fide solùm de eo habitâ, dominium rei non transfertur in emptorem, donec pretium sit numeratum: Secus est, si Præ-latus tali modo vendat. cit. num. 3. Ass. 1. Res sacræ, & consecratæ non possunt vendi ad usum profanum. num. 4. Ass. 2. Si res sacræ, siue consecratæ, quoad materiam illarum non possint ita separari à consecratione, ut inter res profanas numerentur, tunc neque ad usum sacrum vendi possunt. num. 5. Excipiuntur vasa sacræ, quæ ob necessitatem redimendi captivos, vel simile pium opus exercendi, vendi possunt, etiam integra, si vendantur Ecclesie, vel conflata, si vendantur Laico, aut personæ privatz: quamvis aliqui putent, neque Ecclesijs vendi posse vasa sacræ integra, & non conflata. n. 6. An possit vendi Laicis sacer calix integer, & non contractus? n. 7. An calix consecratus possit vendi, non solùm ratione materie: sed etiam artificij? n. 8. Item, an Templum, siue Ecclesia materialis vendi possit? n. 9. An possint Clerici, vel Religiosi suam Ecclesiam pro pecunia alijs tradere, ut alibi Ecclesiam ædificare possint, n. 10. An

res benedictæ, ut chrisma, aut oleum, aqua, panis &c. possint vendi ratione materiæ? n. 11.

§. III. An, & quatenus aliæ res, seu jura Ecclesiarum vendi possint, vel non?

Res, & bona, ac jura Ecclesiarum, quædam sunt merè spiritualia: quædam sunt temporalia secundum se: sed annexa rei spirituali, idque, vel consequenter, vel antecedenter, num. 12. Assert. 1. Res Ecclesiæ merè spirituales nullo modo vendi, aut emi possunt, num. 13. Assert. 2. Quando temporale est annexum consequenter rei spirituali, tanquam causa suæ, ut fructus temporales Beneficij, tale jus vendi non potest, num. 14. Assert. 3. Quando temporale spirituali est annexum, antecedenter, & inseparabiliter, ut Ecclesiæ, Cæmeterium, seu locus sepulture, tunc absolute vendi possunt, non tamen possunt ob prohibitionem Ecclesiæ, num. 15. Assert. 4. Quando temporale est annexum spirituali antecedenter, & separabiliter, tunc temporale vendi potest, v. g. Cætrum, cui annexum est jus patronatus, & accessorie etiam hoc venditur, num. 16. Assert. 5. Bona Ecclesiæ etsi vendi possint: non tamen debent, si sint immobilia, vel mobilia pretiosa, & permanentia, sine justa causa, & requisitis solennitatibus, n. 17.

§. IV. An externis, & peregrinis laicis carius liceat vendere merces, quam indigenis: & quæ sit pœna falsantium justas mensuras, ac pondera?

Merces, quæ ad vitæ sustentationem sunt necessaria, justo pretio vendi debent, non tantum incolis: sed etiam extraneis, num. 18. & 19. Olim statutum fuit, ut, si quis mensuras, & pondera fraudare præsumperit, 30. diebus in pane, & aqua pœniteat. Sed Canones pœnitentiales non sunt amplius in usu, n. 20.

§. V. An venditio, vel emptio, ob læsionem ultra, vel infra dimidium justij pretij, sit invalida, vel saltem rescindi possit?

ASSERTIO I. Si venditor rei sit læsus, ultra dimidium justij pretij, potest agere adversus emptorem, & petere supplementum justij pretij, vel ad restitutionem rei venditæ: sed est in arbitrio emptoris, vel rescindere contractum venditionis, vel supplere defectum justij pretij, prout ipse voluerit, n. 21. & seq. Hæc autem electio venditori non competit, n. 23. & seq. Assert. 2. Non solum venditor: sed etiam emptor, si supra dimidium justij pretij læsus fuit, restitui debet, ita, ut vel contractus rescindi, vel justum pretium supplere debeat, pro arbitrio venditoris, qui læsus est, idque ex æquitate: licet jure expressum non sit; ne contractus ex una parte claudicat, & ut inter contrahentes servetur æqualitas, num. 25. An dimidium justij pretij eodem modo sit computandum in emptore læso, quo computatur in venditore læso, ita, ut ex parte etiam emptoris contractus sit rescindendus, vel excessus pretij justij emptori sit restituendus, prout venditor voluerit? cit. n. 25. Quenam præterea notanda sint circa læsionem ultra dimidium justij pretij in venditione, & emptione, n. 26. & 27.

§. VI. Quibus casibus cesset remedium rescindendæ venditionis, ob læsionem etiam ultra, vel infra dimidium: & an locum habeat etiam in alijs contractibus?

ASSERTIO I. Tribus casibus cessat hoc remedium rescindendæ venditionis, ob læsionem, ultra, vel infra dimidium, n. 28. Ass. 2. Etiam in alijs contractibus, onerosis tamen, & reciprocis, habet locum hoc remedium: non autem in lucrativis, & non reciprocis, n. 29.

§. VII. An emptioni, & venditioni licet apponi pactum retrovendendi, vel redimendi?

Pactum hoc tribus modis apponi potest: vel in favorem venditoris, vel emptoris, vel utriusque, n. 30. Ass. 1. Venditio cum pacto redimendi in gratiam solius venditoris inito, facta ei potestate, oblatio pretij, redimendi rem venditam, quancumque voluerit, vel intra certum tempus, est justa, & licita: modo in ea minuatur pretium rei venditæ, n. 31. & seq. Ass. 2. Venditio cum pacto redimendi in favorem emptoris tantum, ita, ut venditor redimere rem venditam teneatur, intra certum tempus, vel quancumque placuerit, est licita: modo in ea augeatur pretium, ita, ut emptor eam pluris emat, quam ipsa per se valeat, n. 33. Ass. 3. In venditione facta, cum pacto retrovendendi, ita, ut tam venditor possit redimere rem: quam emptor revendere, eo tempore, quo uterque voluerit: res vendi debet minore pretio, quam per se valeat, & quam venderetur, si cum pacto solius emptoris venderetur; pluris tamen vendi debet, quam si venderetur, cum pacto redimendi solius venditoris, n. 43. Porro vendens rem, cum pacto, quod post certum tempus possit recuperari modico pretio, præsumitur venditio usuraria; quia est simulata tantum venditio, & emptio, re ipsa tamen contractus pignoratitius, & usurarius, & cogitur vendens, rem restituere hæredibus, & punitur ut usurarius, n. 35. & 36. An, & quâ ratione tale pactum de retrovendendo sit præsumptus contractus usurarius, & pignoratitius? n. 37. & 38. Emptio, & venditio annui census, cum pacto revendendi, seu redimendi in totum, vel ex parte, ita tamen, ut non possit venditor cogi, ad redimendum, non est usurarius: sed licitus, n. 39.

§. VIII. De venditione rei donatæ propter nuptias viro uxori, eadem consentiente, alteri factæ.

Si vir res donatas uxori propter nuptias, illi consentiente, vendidit, quamvis tempore venditionis vir haberet alia bona, unde uxor sibi posset consulere, non poterit illa amplius molestare emptorem, qui rem possedit 30. annis, etiam soluto matrimonio, maxime, si pretium fuit conversum in communem usum utriusque conjugis, n. 40. & seq.

§. IX. An, & quando teneatur venditor emptori de evictione, & in quibus casibus non obligetur?

ASSERTIO I. Venditor regulariter obligatur est emptori de evictione rei venditæ, n. 42. Sunt tamen tres præcipue casus, in quibus venditor non obligatur emptori de evictione, num. 43. Primus est, si emptor post judicium contra se institutum, id non denunciavit venditori, ut se defendat, num. 44. Secundus casus est, si contra emptorem sententia condemnatoria lata fuit, quia tempore sententiæ latæ contumaciter abfuit; tunc enim venditor non tenetur de evictione, n. 45. Tertius casus est, si per Judicis injuriam, vel imperitiam, aut errorem contra emptorem sententia lata sit, siue per ipsam sententiam res emptæ evicta fuit, non tenetur venditor.

venditor de evictione, n. 46. Sunt & plures alij casus, in quibus venditor non obligatur, ad præstandam evictionem emptori, qui enumerantur, n. 47.

§. X. *Ad quem pertineat periculum rei venditæ, ad venditorem, an ad emptorem?*

ASSERTIO I. Si res vendita pereat, vel deterior fiat post traditionem, id sit damno emptoris, etsi nondum pretium sit solutum, modò fides de eo sit habita, n. 48. Aff. 2. Si res vendita sit absolute & pure, eaque sit certa, & determinata, v. g. hic equus, tunc si res illa casu merè fortuito pereat, vel deterior fiat, etiam ante traditionem, id sit damno emptoris, ita, ut nihilominus totum pretium solvere debeat, si nondum solvit, n. 49. Aliud est, si res sub conditione sit vendita, eaque pendente, pereat, tum enim id accidit damno venditoris. Quòd, si res vendita sub conditione adhuc extet: sed deterior facta sit, sine culpa venditoris, & conditio postea impleatur, id damno emptoris accidit, n. 50. Sunt tamen plures casus, in quibus periculum rei venditæ etiam certa, & determinata, ante traditionem, pertinet ad venditorem, n. 51. Aff. 3. Si vendatur res determinata, sed fidei disjunctione, v. g. Stichus, vel Pamphilus, & unus eorum moriatur ante traditionem, venditori perit: si verò alter quoque superstes moriatur, emptori perit. Item res venditæ in genere damno venditoris percutit, n. 52.

SERIES CAPITVLORVM.

IN ANTIQVIS.	c. 5. n. 35. & seq.
c. 1. n. 18. & seq.	c. 6. n. 23.
c. 2. n. 20.	c. 7. ult. n. 43. & trib. seqq.
c. 3. n. 21. & seq.	Extrav. 1. & 2.
c. 4. n. 40. & seq.	Inter Communes n. 39.

TITVLVS XVIII.

DE LOCATO, ET CONDUCTO.

SECTIO I. De contractu locationis, & conductionis.

§. I. *Quid sit locatio, & condictio?*

Est contractus, quo persona, vel res aliqua alteri utenda, vel fruenda, pro certo pretio, sive mercede conceditur, & ab eodem accipitur, num. 1. Et declaratur, num. 2.

§. II. *An locator rei frugiferæ teneatur remittere de pensione, seu mercede constituta, ob sterilitatem, hostium incursum, vel alium casum fortuitum, sine culpa conductoris obvenientem?*

ASSERTIO I. Si damnum, casu fortuito, illatum modicum sit, nihil conductori de pensione remitti debet, n. 3. Aff. 2. Si sterilitas, vel alia clades extrinsecus illata, tanta sit, ut conductor uno anno, nihil ex re conducta percipiat, totam pensionem ei locator remittere debet: quòd, si sterilitas tanta non sit, revera tamen magna, tunc remittenda est pensio, secundum proportionem damni illati: idemque est de conductoribus rerum Ecclesiasticarum, num. 4. Quenam sit sterilitas, vel clades magna, ob quam fieri debeat mercedis, seu pensionis remissio? n. 5. Quibus casibus non debet remitti merces, seu pensio, ob sterilitatem? num. 6. & 7. An sicut ob magnam sterilitatem pensio è conductæ re, pro rata, remittenda est locatori: ita vicissim, ob magnam fertilitatem, pensio possit à locatore augeri? n. 8.

§. III. *An locator possit, ante, vel saltem post finitum tempus locationis, conductorem expellere ex fundo, vel domo conductæ?*

Non potest locator, durante tempore locationis, conductorem ex fundo, vel domo conductæ expellere: potest tamen post illud tempus finitum, num. 9. Illud specialiter statutum est, ut Magistri, & Scholares Bononienses, qui ante tempus locationis elapsum, hospitia conducunt aliorum Magistrorum, & Scholarium, sine consensu Inquilinorum, excommunicentur: quam tamen Constitutionem aliqui volunt, solum esse localem, quippe latam in favorem Magistrorum, & Studiosorum Bononiensium tantum, n. 10. & 11.

§. IV. *In quibus casibus locator potest inquilinum etiam invitum, ante tempus locationis finitum, expellere, & vicissim conductor, ex iusta causa recedere?*

ASSERTIO I. Plures sunt huiusmodi casus, utroque jure, expressi, num. 12. Primus est, si locator domum locatam, proprijs usibus esse necessariam, probet, num. 13. Secundus, si domus locata necessarii reficienda sit, quæ tempore locationis non egebat refectioe, num. 14. Tertius, si conductor in re conductæ malè versatus sit, n. 15. Quartus, si conductor pensionem solvere intermittat, num. 16. Aff. 2. Sicut locator conductorem etiam invitum ex prædictis causis potest expellere: ita & conductor, ante tempus locationis finitum, etiam invito locatore, ex iusta causa, recedere potest, n. 17.

§. V. *Ex qua culpa teneatur, tam conductor, quam locator?*

ASSERTIO I. Si res conductæ perijt apud conductorem, vel deterior facta est, dolo, vel culpa larâ, vel etiam levi ipsius, damnum hoc refarcire debet; non item, si casu fortuito, vel culpa levissima conductoris damnum evenit, num. 18. Ponuntur exceptiones, cit. num. 18. An aliquando teneatur conductor etiam de culpa levissima? num. 19. Aff. 2. Similiter locator, si viciosam rem locavit, tenetur ad damnum refarciendum, si dolo, vel larâ, vel etiam levi culpa illatum sit: non item si casu, vel ex culpa levissima, n. 20.

§. VI. *De permissa, vel prohibita locatione, & conductione rerum Ecclesiasticarum.*

ASSERTIO I. Non potest Prælatus, aut Rector Ecclesiæ rem alienari prohibitam, sine iusta causa, & juris solennitatibus, locare ad longum tempus, nempe decennium: potest autem ad tempus breve, infra decennium, num. 21. Jure verò novo non potest ultra triennium, cit. num. 21. Assert. 2. Locatio rei alienari prohibitæ, ultra triennium, vel ad longum tempus, non potest fieri ad sex, vel novem annos, vel etiam ad quatuor triennia, vel tria quinquennia, ita, ut finito uno triennio, aut quinquennio, renovata censenda sit locatio in aliud triennium, vel quinquennium; tunc enim locatio non valet, saltem quoad excessum, num. 22. Assert. 3. Licet Rector Ecclesiæ, vel alius Beneficiarius non possit jus decimarum alienare in alium Laicum, vel Clericum, sine iusta causa, & solennitatibus requisitis: potest tamen ipsos fructus, sine præjudicio Ecclesiæ, & Successoris, alteri etiam Laico locare, n. 23.

§. VII. *An*